

MIEJSCE, ROLA I ZADANIA WSPÓŁCZESNEJ BIBLIOTEKI SZKOLNEJ

Podstawą prawidłowego funkcjonowania każdej biblioteki szkolnej i wypełniania przypisanych jej zadań są akty normatywne oraz oparte na nich dokumenty szkoły, jak również normy i rozmaite dokumenty wyznaczające kierunki działań placówek oświatowych, w tym bibliotek szkolnych.

Do podstawowych dokumentów normujących pracę bibliotek szkolnych, wyznaczających ich miejsce, rolę i zadania należą:

- Statut szkoły;
- Plan pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły;
- Szkolny zestaw programów nauczania;
- Plan rozwoju, wizja i misja szkoły;
- Akty normatywne (ustawy i rozporządzenia, normy).

Podstawowe funkcje i zadania bibliotek określa Ustawa o bibliotekach¹.

W myśl tej ustawy biblioteki:

- Służą zachowaniu dziedzictwa narodowego;
- Organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej;
- Biblioteki szkolne służą realizacji programów nauczania i wychowania, edukacji kulturalnej i informacyjnej dzieci i młodzieży oraz kształceniu i doskonaleniu nauczycieli.

¹ Ustawa z dnia 27.06.1997 r. o bibliotekach. (Dz.U. nr 85, poz. 539 z późn. zm.).

Do podstawowych zadań bibliotek, zgodnie z ustawą, należą:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych,
- obsługa użytkowników (głównie udostępnianie zbiorów, prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych i innych ośrodków oraz współdziałanie z archiwami w tym zakresie),
- prowadzenie działalności bibliograficznej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i instrukcyjno-metodycznej.

Zgodnie z sugestiami Ministerstwa Edukacji Narodowej z 2000r.² biblioteki powinny pełnić rolę wielofunkcyjnych pracowni interdyscyplinarnych i dydaktycznych ośrodków informacji multimedialnej i internetowej, wspomagających realizację programów nauczania i wychowania, edukację kulturalną i informacyjną uczniów oraz wspierających ustawicznie kształcenie się nauczycieli.

Biblioteka w szkole jest przede wszystkim terenem pracy bibliotekarza z indywidualnym czytelnikiem, idealnym miejscem zaziębienia się pracy z książką pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnej inicjatywy ucznia. Swobodna, wolna od przymusu atmosfera i bezpośredni, nie skrepowany oceanami szkolnymi kontakt ucznia z bibliotekarzem, jego, życzliwa porada, wolny dostęp do różnych źródeł informacji o książkach i do innych zbiorów bibliotecznych stwarzają ogromne szanse prawidłowego obcowania uczniów z różnymi materiałami bibliotecznymi.

² MEN o bibliotekach. Warszawa 2000. Biblioteczka Reformy nr 25. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19.02.2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji. (Dz.U. nr 148, poz. 973).

Otoczająca nas rzeczywistość zmienia się w bardzo szybkim tempie. Jest to widoczne i oczywiste, a co więcej nieodwracalne. Zmiany zachodzą właściwie we wszystkich dziedzinach życia, zatem dotyczą również funkcjonowania szkół, a w tym i bibliotek szkolnych.

Aby nadążyć za zmieniającymi się wymaganiami, preferencjami i zachowaniami naszych czytelników biblioteka musi energicznie zabiegać o nich i proponować atrakcyjne formy działalności.

Dlatego też, systematycznie aktualizowana jest wiedza dotycząca zainteresowań czytelniczych naszych wychowanków. Do tego celu służy skonstruowany przeze mnie kwestionariusz ankiety. Uzyskane w ten sposób informacje pozwalają dokonać potrzebnych zmian, aby biblioteka szkolna w jak największym stopniu zaspokajała potrzeby czytelnicze nastolatków.

Nasza szkolna biblioteka ma od niedawna do dyspozycji tablicę informacyjną na korytarzu szkolnym, gdzie umieszczane są informacje dotyczące np. nowości wydawniczych, życia i twórczości sławnych pisarzy i poetów, organizowanych przez bibliotekę konkursach oraz innych ciekawych wydarzeniach. To właśnie przepływ informacji między biblioteką a potencjalnym czytelnikiem jest początkiem przyszłych kontaktów. Niebagatelny wpływ na te kontakty ma również zwyczajna i tak banalna rzecz, jak estetyka i atmosfera miejsca.

Biblioteka prowadzi działania z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej. Podczas lekcji bibliotecznych oraz rozmów indywidualnych czytelnicy zdobywają podstawowe wiadomości użytkowania informacji, korzystania ze źródeł bibliotecznych i narzędzi informacyjnych. Wszystko to sprzyja konstruowaniu się wzorca kultury czytelniczej ucznia, zaopatrując go w określony zespół kompetencji czytelniczych.

Znaczna większość naszych wychowanków ma poważne kłopoty z czytaniem. Nie potrafią płynnie przekazać tekstu, nie mówiąc już o zrozumieniu czy analizie. Dlatego też wśród naszych uczniów przeprowadzane są testy sprawdzające stopień rozumienia czytanego tekstu. Testy obejmują czynności ucznia oparte na analizie wymagań programowych dotyczących takich umiejętności jak: wyszukiwanie informacji w tekście, rozumienie głównej myśli utworu, odczytywanie znaczenia słów z kontekstu, odróżnianie faktów od opinii czy rozpoznawanie nadawcy tekstu. Przeprowadzane testy cieszą się dużym zainteresowaniem wśród uczniów klas VI szkoły podstawowej i klasy III gimnazjum. Przed nimi przecież testy kompetencji, gdzie czytanie tekstu ze zrozumieniem to podstawa.

Od wielu lat nasza biblioteka prowadzi ewidencję czytelnictwa uczniów. Uczniowie korzystający systematycznie ze zbiorów biblioteki są nagradzani punktami z zachowania. Jest to pewnego rodzaju system motywujący, ponieważ zachęca on ucznia do odwiedzenia biblioteki, sięgnięcia po książkę łatwiejszą dla niego, atrakcyjniejszą, na której może doskonalić technikę czytania.

Dobrym sposobem na wzrost czytelnictwa naszej młodzieży są również organizowane konkursy biblioteczne.

W ostatnich czasach jedną z bardziej widocznych tendencji jest pojawienie się zapotrzebowania na szybką informację – krótką i konkretną, łatwą do zdobycia, ale możliwie wyczerpującą. Dlatego też szczególny nacisk położyłam na rozbudowę warsztatu informacyjnego naszej biblioteki.

Z powodu trudności budżetowych zakup nowych książek musi być ściśle zaplanowany. Trzeba wybierać, które publikacje są w danym momencie potrzebne, a kupno których można odłożyć na przyszłość lub nawet z nich zrezygnować.

W bieżącym roku szkolnym zbiory naszej czytelnicy udało się jednak powiększyć się o nowe encyklopedie i słowniki szkolne WSiP:

- Encyklopedia Szkolna. Literatura i nauka o języku;
- Encyklopedia Szkolna. Chemia
- Encyklopedia Szkolna. Biologia
- Encyklopedia Szkolna. Matematyka
- Encyklopedia Szkolna. Fizyka z astronomią.
- Encyklopedia Szkolna. Historia
- Słownik pojęć i tekstów kultury
- Słownik ortograficzny języka polskiego
- Słownik gramatyki języka polskiego
- Słownik Szkolny. Chemia

Źródłem cennych informacji jest prowadzona od kilku lat prenumerata czasopism: Biblioteka w Szkole, Wszystko dla Szkoły, Problemy opiekuńczo-wychowawcze, Refleksje, Głos nauczycielski oraz Katecheta. Wykorzystując artykuły z czasopism metodycznych założyłam nową kartotekę zagadnieniową (tekstową) dla nauczycieli i wychowawców. Zawarte zostały w niej działy, które ułatwiają pracę dydaktyczno-wychowawczą:

- awans zawodowy nauczycieli,
- mierzenie jakości pracy szkoły,
- ocenianie uczniów,
- opis i analiza przypadku,
- pedagog szkolny,
- profilaktyka w szkole,
- programy szkolne,
- projekty edukacyjne,
- resocjalizacja dzieci i młodzieży,
- scenariusze z różnych przedmiotów,

- ścieżki edukacyjne,
- testy, sprawdziany osiągnięć uczniów,
- unia europejska,
- WDN);

Kartoteka tekstowa jest na bieżąco aktualizowana oraz powiększana o działy wskazywane przez użytkowników biblioteki.

W czytelni biblioteki można znaleźć również segregatory oraz teczki tematyczne dla uczniów i nauczycieli.

Nie są rzadkością również dary przekazywane na rzecz biblioteki przez różne wydawnictwa szkolne (WSiP, Operon itp.), pracowników ośrodka oraz uczniów.

Reasumując biblioteka szkolna jest pracownią interdyscyplinarną, ośrodkiem informacji nie tylko dla uczniów i nauczycieli, ośrodkiem edukacji czytelniczej i medialnej uczniów oraz częścią szkoły, która bierze udział w realizacji podstawowych funkcji placówki w stosunku do uczniów: kształcąco-wychowawczej, diagnostyczno-prognostycznej, opiekuńczo-wychowawczej i kulturalno-rekreacyjnej. Jest miejscem, gdzie nie tylko udostępnia się zbiory biblioteczne, ale gdzie można oddziaływać na użytkowników kształtując ich świadomość.

Wszystkie te poczynania zmierzają do ukształtowania idealnego obrazu biblioteki. Wszystkie próby i poszukiwania mają jeden cel: lepsze funkcjonowanie biblioteki szkolnej, która jest elementem większego organizmu i służy określonej społeczności. Każda z bibliotek ma swoją specyfikę i wypracowuje charakterystyczne dla siebie metody pracy. Liczy się jednak i satysfakcja płynąca z tych działań, i wypracowany efekt końcowy.

Opracowała: Ewa Łąk